

TÜRKİYE, ERMENİLERİ ÖNEMSEMELİ MİDİR?

Ermenilerin bizim için önemli olup olmadıklarına karar verme zamanı geldi. Türkiye, 1998 yılında beri Ermeni tasarılarıyla dünya çapında mücadele etmektedir. Bu süreci tetikleyen başlıca unsurlardan birisi Ermenistan'ı dikkate almama resmi politikamızın bir sonucu olarak şekillenen Kocharian Hükümeti'nin yeni Türkiye yaklaşımı olmuştur. Eğer Türkiye Ermenilerle direkt iletişimi reddeden tutumunu sürdüreceyse, tasarıları da dikkate almaması gerekir. Bu tasarıların amacı Ermenileri Türkiye gündeminde etkili bir faktör konumuna getirmektir. Verdiğimiz tepkilerle bu girişimlerin amaçlarına ulaşmalarını sağlamaktayız. Önümüzdeki dört yıl boyunca, girişimlerin birbirini tetikleyerek artacağını varsayarsak, ödemeye kendimizi mahkum ettiğimiz bedel diplomamız açısından bir hayli ağır olacaktır.

¹http://www.tepav.org.tr/tr/ekibimiz/s/1117/Burcu+Gultekin+Punsmann_+Dr.

Fransa'da Ocak 2001 yılında Ermeni soykırımını tanıyan yasanın kabul edilmesinde bu yana Ermeni kurumlarını bir arada tutan tek hedef inkarı suç sayan bir yasa kabul ettirmek olmuştur. Son yasa girişimi 4 Mayıs 2011 tarihinde Senato'dan geri dönmüştür. Bu sefer yasa taslağı Hükümet girişimiyle gündeme gelmiştir. Cumhurbaşkanlığı seçim kampanyalarının başladığı bir ortamda, Senato'nun Sosyalist Parti'nin kontrolüne geçmiş olduğu göz önünde bulundurularak, iktidar partisi UMP muhalefet partisinden önce davranarak tasarıyı gündeme taşımıştır. Tasarı konusunda iki ana parti arasında uzlaşma sağlanmış durumdadır. Türkiye'nin tasarıya karşı seferberliği beklenenin tersi bir etki yaratmaktadır. Lobcilik faaliyetlerine Fransız toplumu kuşkuyla yaklaşır, çıkar grupları ABD'deki durumun aksine dolaylı ve dikkat çekmeden hareket ederler. Ancak Fransa içinde Türkiye'den tamamıyla bağımsız gelişmiş, tasarıya karşı bir söylem mevcuttur. Tarihçi ve hukukçular "anma yasalarına" karşı direnç sergilemektedirler. 2006'da başlatılan girişim, Fransız üniversitelerinde hukuk profesörü olan elli altı akademisyenden oluşan bir grubun ifade ve tarihsel araştırma özgürlüğünü ihlal eden "anma yasalarının" anayasaya uygunluğunu ciddi olarak sorgulamalarına yol açmış, bu tür yasaların cemaat temelli bir yaklaşıma dayandıkları için Fransa Anayasası'nda tanımlanan eşitlik ilkelerini ihlal ettiği ortaya konmuştur. Senato'nun yasalar komisyonunun ret kararı Anayasa'yla uyumsuzluk gerekçesiyle açıklanmaktadır. 27 Aralık'ta Le Monde'da yayınladığı yazıyla ünlü Fransız tarihçi ve Tarih İçin Özgürlük Derneği Başkanı Pierre Nora tasarıyı sert bir dille eleştirmiştir. 15 Ocak tarihinde, eski Adalet Bakanı ve Anayasa Mahkemesi Başkanı Robert Badinter Le Monde'daki yazısında hem söz konusu tasarinin hem de 2001'de kabul edilen Yasa'nın Anayasa'yı ihlal ettiğini vurgulayarak, Anayasa Mahkemesi'ne gönderilmeleri konusuna değinmektedir.

Türkiye'nin resmi düzeydeki tepkisi yanlış bir zemine oturmaktadır. Fransa'daki yaygın kanı, Türkiye'nin ifade özgürlüğü ve insan hakları konusunda ders verecek konumda olmadığıdır. Yüzümüzü Kuzey Afrika ve Orta Doğu'ya dönerek Fransa'yı sömürgeci geçmişinden dolayı eleştirmekse son derece faydasız bir yaklaşımdır. Nitekim bu alanda cevabımızı Fransa'dan değil fakat Cezayir'den aldık. Cezayir Başbakanı Ahmet Uyahia 7 Ocak tarihindeki basın açıklamasında Türkiye'yi Cezayirliilerin kanını siyasi emellere alet etmeme konusunda sert bir dille uyarılmış ve Fransa'yla iletişimde Türkiye'nin tercümanlığına ihtiyacı olmadığını altını çizmiştir. Cezayir'in 1518-1830 yılları arasında Osmanlı İmparatorluğu'nun kontrolü altında bulunduğunu da hatırlatmıştır. Oysaki Osmanlı dönemine en olumlu bakan ülke Cezayir'dir. Orta Doğu'lu komşularımız da kuşkusuz tarihimize yüzleşmemiz gerektiğini düşünmektedirler. Birçoğu bizden çok daha iyi kozmopolit niteliklerini muhafaza etmişlerdir. Lübnan Ermeni soykırımını tanıyan ülkeler arasındadır. Yakın bir gelecekte Suriye'de de bir tasarinin gündeme gelmesi şaşırtıcı olmaz.

Bu tür yasaları kabul eden ülkelere karşı gündeme gelen yaptırım paketlerinin maliyetini hesaplama zamanı gelmiştir. Karşılıklı çıkar mantığına dayandırılmış bir ikili ilişkinin kesilmesi her iki taraf için maliyet yaratır. Artık ikili ilişkilerimiz imtiyaz mantığına dayanmamaktadır. İkili bir ilişkimizin zemininde çıkarımızın karşı tarafın çıkarıyla eşit hatta mümkünse daha fazla olduğu düşüncesi yatmaktadır.

Fransa Türkiye'deki üçüncü büyük yabancı yatırımcıdır. İkili ticaret hacmimiz 12 milyar avroya ulaşmıştır. Türkiye'de yaklaşık yüz bin Türk çalışanıyla bin civarında Fransız sermayeli şirket mevcuttur. Fransa Türkiye'nin beşinci dış ticaret partner'i iken, Türkiye ise Fransa'nın dış ticaretinde on birinci sıradadır. Türkiye ihracatında Fransa'nın payı %5.2, Fransa'nın ihracatındaki Türk pazarının payı ise %1.7'dir. Neyse ki Dünya Ticaret Örgütü ve Gümrük Birliği üyeliğimiz, ticari yaptırımlara imkan vermemektedir.

Son dönem iyiye gidiş sergileyen Fransa'yla siyasi ve askeri ilişkilerimizin askıya alınmasının bedeli yüksek olacaktır. Böyle bir perspektif göz önünde bulundurulduğunda Fransa tarafı "büyük bir ziyan" tabirini kullanmaktadırlar. Güvenlik Konseyi üyesi bir ülkeyle koordinasyonlu hareket imkanı girişimlerimizin etkinliğini arttıracak, AB ile de iletişim kanallarının kuvvetlendirilmesinin önünü açacaktır. Fransa Dışişleri Bakanı Alain Juppé Türkiye'yi 23 Ocak tarihinde Orta Doğu gündemiyle toplanacak AB Bakanlar Konseyi toplantısına çağırmıştır. Orta Doğu coğrafyasında Fransa'yla işbirliğinin faydalarını küçümsememiz gerekir. İlginçtir ki Osmanlı'dan sonraki Fransız ve İngiliz dönemleri bölge ülkelerin elitlerinin şekillenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Halen iletişim ağları güçlüdür. Fransa, Orta Doğu'da önemli bir aktördür, Kuzey Afrika ülkelerinin yanı sıra Lübnan ve Suriye'deki iç dinamikleri yakın takip etme imkanına sahiptir.

Eğer bu tür tasarımlara tepkisiz kalmak zor görünüyorsa en iyisi Ermenistan politikalarımızı gözden geçirmektir.